

2.8.2002

1647/4/00

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Esittelijä Harri Sintonen

KIRJEISIIN VASTAAMINEN, ROKOTUSOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN SEKÄ SOSIAALIHUOLLON HENKILÖSTÖN VALMIUS ARVIOIDA ASIAKKAAN TERVEYDENTILA

1 KANTELU

A arvostelee 20.7.2000 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassaan kantelukirjoituksessa vanhusten terveydenhoitoa Lieksassa. A arvostelee erityisesti sitä, että laitoshoidossa olevat vanhukset jätetään syksyisin rokottamatta influenssan varalta ja että tästä menettelystä ei tiedoteta omaisille. Hän arvostelee myös sitä, että influenssaa tai keuhkokuumetta sairastavia vanhuksia ei siirretä terveyskeskuksen sairausosastolle.

2 SELVITYS

3 RATKAISU

3.1 Johtavan lääkärin B:n menettely kirjeisiin vastaamisessa

A kirjoitti äitinsä kuoleman jälkeen Lieksan kaupungin terveys- ja ympäristökeskukselle kirjeitä, joissa hän muun muassa tiedusteli kaupungin käytäntöä laitoshoidossa olevien vanhusten influenssarokotuksissa.

Kirjeisiin vastasi johtava lääkäri B, 4.7.2000 päivättyyn kirjeeseen ympäristö- ja terveyslautakunta kokouksessaan 17.8.2000.

Kanteluasiakirjoista saadun selvityksen perusteella johtava lääkäri B totesi A:lle 9.5.2000 antamassaan vastauksessa, että valvutuneet ja fiksut omaiset ovat olleet tietoisia valtakunnallisesta jokasyksyisestä rokotuskampanjasta ja pyytäneet rokotuksen järjestämistä omakustannusperiaatteella. B totesi 28.6.2000 päivätyssä vastauksessaan A:lle myös seuraavasti: "Jatkossa tätä asiaa jauhavat kirjeenne taltioidaan mappiin, johon arkistoidaan yleisönosastotasoiset kirjelmät sekä tietämättömien, yleisesti tyytymättömien, herjaajien ja mieleltään häiriintyneiden kirjoitelmat, joita lautakunta ei ole käsitellyt eikä käsittele."

Perustuslain 21 §:n perusteella jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi viranomaisessa asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä. Hyvään hallintotapaan kuuluu, että viranomaisen vastaus kansalaiselle on asiallinen ja ettei tähän kohdisteta loukkaavia tai väheksyviä sanontoja.

Käsitykseni mukaan johtavan lääkärin B:n kirjalliset vastaukset ovat olleet edellä mainituilta osin A:n pyyntöä väheksyviä ja siten epäasiallisia ja hyvän hallintotavan vastaisia.

A on osoittanut kirjeensä ympäristö- ja terveyslautakunnalle. Lautakunnan puolesta vastatessaan B on todennut, ettei sosiaalihuollon toimintayksikön toiminta kuulu mainitulle lautakunnalle vaan sosiaalilautakunnalle. Käsitykseni mukaan B:n olisi tullut siirtää väärälle viranomaiselle tulleet kirjeet hallintomenettelylain 8 §:n mukaisesti oikean viranomaisen vastattaviksi siltä osin kuin niihin vastaaminen ei kuulunut ympäristö- ja terveyslautakunnan toimivaltaan.

3.2

Rokotusten järjestäminen

Tartuntatautilain 11 §:n mukaan yleisiä vapaaehtoisia rokotuksia ja terveystarkastuksia on järjestettävä tartuntatautien ehkäisemiseksi sosiaali- ja terveysministeriön ohjeiden mukaan. Ministeriön ohjeiden mukaiseen rokotamiseen käytettävät rokotteet kunta saa tartuntatautilain 25 §:n nojalla maksutta. Sosiaali- ja terveysministeriön 16.12.1992 antaman yleisten vapaaehtoisten rokotusten järjestämistä koskevan ohjeen (114/02/92) tarkempi sisältö ja soveltamiskäytäntö käy ilmi oheen liitetystä sosiaali- ja terveysministeriön lausunnosta.

Saadun selvityksen mukaan influenssarokotukset kohdennettiin Lieksassa vuonna 1999 niihin riskiryhmiin kuuluviin, jotka sairastuessaan mahdollisesti tarvitsisivat hoitoa kunnallisten hoitolaitosten ylikuormitetuilla sairaansijoilla. Ministeriön lausunnon mukaan ratkaisu on kuulunut johtavan lääkärin B:n harkintavallan piiriin ja on Lieksan laitoshuollon tilanne huomioon ottaen ollut tarkoituksenmukainen. Ministeriön käsityksen mukaan mahdollisuudesta hankkia influenssarokote omakustannushintaan olisi ollut syytä tiedottaa erikseen kunnallisessa laitoshoidossa oleville vanhuksille ja heidän läheisilleen. Tämä oli myös lääninhallituksen käsitys.

Myös oma käsitykseni on, että tiedottaminen rokotusmahdollisuudesta omalla kustannuksella ja siitä, ettei rokotetta laitoksen toimesta anneta, olisi ollut tarpeellista ja tarkoituksenmukaista. On todennäköistä, etteivät kaikki vanhukset ja heidän omaisensa ole tienneet eivätkä ole huomanneet erikseen tiedustella viranomaisilta, kuuluiko laitoshoidon sisältöön tällaisten rokotusten antaminen.

Kiinnitänkin Lieksan kaupungin sosiaali- ja terveysviranomaisten huomiota vastaisen varalle siihen, että rokotusohjelman toteuttamisesta tulee riittävässä määrin tiedottaa sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköissä oleville asiakkaille ja tarvittaessa myös heidän omaisilleen.

Saadun selvityksen mukaan syksyllä 2002 yleinen influenssarokotusohjelma laajentuu koskemaan myös kaikkia 65 vuotta täyttäneitä henkilöitä. Tältä osin asia ei anna minulle aiheutta enempiin toimenpiteisiin.

3.3

Sairastuneiden hoito sosiaalihuollon toimintayksiköissä

Yhtenä perusteena rokotusten kohdentamiseen edellä kerrotulla tavalla johtava lääkäri B esitti, että laitoksessa olevat voivat saada sairaanhoitoa. Sosiaali- ja terveysministeriö on lausunnossaan todennut, ettei Lieksan sosiaalitoimen alaisilla huoltolaitoksilla ole omaa lääkäriä, vaan terveyskeskus vastaa vanhusyksiköiden lääkäripalveluista ja lääkehoitoon liittyvistä tehtävistä. Terveyskeskuslääkäri kävi selvityksen mukaan vanhusyksikössä kerran viikossa, tarvittaessa useammin. Ministeriön lausunnon mukaan vanhustenhuollon tila on Lieksassa parantunut, kun vanhusyksikölle on valmistunut uudet tilat terveyskeskuksen pääaseman yhteyteen, jolloin sosiaali- ja terveystoimen yhteistyötä on voitu tiivistää.

Sosiaali- ja terveysministeriö on lausunnossaan todennut, että silloin kun sosiaalihuollon yksiköillä ei ole käytössään omaa lääketieteellistä osaamista, joudutaan kiinnittämään erityistä huomiota siihen, että henkilöstöllä on riittävät ohjeet ja asiantuntemus arvioida sitä, milloin lääkärin paikalle kutsuminen on tarpeen.

Kiinnitän Lieksan kaupungin sosiaali- ja terveystoimien huomiota siihen, että näiden tulee yhteistyössä huolehtia siitä, että sosiaalihuollon henkilöstöllä on riittävä valmius arvioida, missä tilanteissa sosiaalihuollon yksikön asiakkaan sairastuessa hankitaan terveydenhuollon ammattihenkilö arvioimaan asiakkaan terveydentila tai toimitetaan hänet muualle asianmukaiseen hoitoon.

4

TOIMENPITEET

Saatan käsitykseni johtavan lääkärin B.n edellä kohdassa 3.1 mainitun menettelyn hyvän hallintotavan vastaisuudesta ja lainvastaisuudesta hänen tietoonsa. Tässä tarkoituksessa lähetän hänelle jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Samalla kiinnitän Lieksan kaupungin sosiaali- ja terveystoimien huomiota vastaisen varalle kohdassa 3.2 mainittuun rokotusohjelmasta tiedottamiseen sekä 3.3 kohdassa mainittuun sosiaalihuollon henkilöstön valmiuteen. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen päätöksestäni Lieksan kaupungin sosiaalipalvelukeskukselle ja terveystoimien palvelukeskukselle.

Kantelukirjoituksenne liitteet palautetaan oheisena.